

แบบแผนนิตกรรม

นายไกรสร บารมีอวยชัย

002635

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาค วิทยาศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2522

THE FORM OF JURISTIC ACTS

Mr. Kraisor Barameeouychai

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

1979

หัวข้อวิทยานิพนธ์

แบบแผนนิตินกรรม

โดย

นายไกรสร บารมีอวยชัย

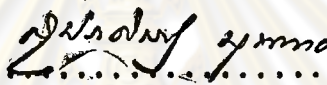
ภาควิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

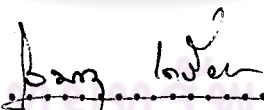
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิษณุ เครืองาม

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้ เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาคำหลักสูตร ปริญาฎาหมบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุตประคิมฐ์ บุณนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ โฆวิไลกุล)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิษณุ เครืองาม)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุตประคิมฐ์ บุณนาค)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์

แบบแห่งนิติกรรม

ชื่อนิติกร

นายไกรสร บารมีอวยชัย

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิษณุ เกรืองาม

ภาควิชา

นิติศาสตร์

ปีการศึกษา

2522

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องแบบแห่งนิติกรรม มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นคว้าวิจัยรายละเอียดเกี่ยวกับแบบแห่งนิติกรรม นิติกรรมที่กฎหมายบังคับให้ทำตามแบบ และผลบังคับของแบบแห่งนิติกรรม และเปรียบเทียบกฎหมายไทยกับกฎหมายต่างประเทศในเรื่องนี้

วิธีดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยแบบอาศัยเอกสาร

ผลการวิจัย ทำให้ทราบถึงรูปแบบความสำคัญและผลบังคับของแบบแห่งนิติกรรม ในการนำไปปฏิบัติให้ถูกต้อง ตลอดจนเป็นแนวทางที่จะพิจารณาปรับปรุงแก้ไขข้อขัดข้อง ให้เหมาะสมในทางปฏิบัติยิ่งขึ้น

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มีบทบัญญัติเกี่ยวกับแบบแห่งนิติกรรม เป็นบทบัญญัติทั่วไปในมาตรา 115 ความว่า "การใดมิได้ทำให้ถูกต้องตามแบบที่มีกฎหมายบังคับไว้ การนั้นท่านว่าเป็นโมฆะ" แบบแห่งนิติกรรมจึงได้แก้ออก่าหนดซึ่งใช้บังคับแก่การทำนิติกรรมสัญญา มีสภาพบังคับทำให้นิติกรรมสัญญาตกเป็นโมฆะ ถ้านิติกรรมสัญญานั้นไม่ทำตามแบบแห่งนิติกรรม วัตถุประสงค์ที่กฎหมายกำหนดแบบแห่งนิติกรรมขึ้นมาคือ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ทำนิติกรรมสัญญา บุคคลภายนอก ตลอดจนประโยชน์แก่รัฐ ถ้าข้อ - กำหนดที่กฎหมายกำหนดขึ้นไม่คงควยวัตถุประสงค์ดังกล่าว ก็ไม่ใช่แบบแห่งนิติกรรม เช่น การจดทะเบียนรถยนต์ การจดทะเบียนอาวุธปืน

แต่เดิมยังไม่มีกฎหมายบัญญัติให้ความสำคัญแก่แบบแห่งนิติกรรม ถึงขนาดมีสภาพบังคับให้นิติกรรมสัญญาที่ไม่ปฏิบัติตาม ต้องตกเป็นโมฆะ จนกระทั่งมีการบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ขึ้นมา แต่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็ได้จำแนกชนิดของแบบแห่งนิติกรรม ว่าใดแกอะไรบ้าง คงบัญญัติกระจัดกระจายอยู่ตามมาตราต่าง ๆ ประกอบกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มีบทบัญญัติเป็นข้อกำหนดบังคับแก่การทำนิติกรรมสัญญาไว้ นอกจากแบบแห่งนิติกรรมอีกหลายประการ เช่น การวางประจำ การชำระหนี้บางส่วน การมีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างหนึ่งอย่างใด ลงลายมือชื่อฝ่ายผู้ต้องรับผิดชอบเป็นสำคัญ การส่งมอบทรัพย์สิน การให้ของหมั้น หรือการทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ในการทำนิติกรรมสัญญา เขาอสังหาริมทรัพย์ มีกำหนดกว่า 3 ปี เป็นต้น จึงเกิดปัญหาการเข้าใจชนิดของแบบแห่งนิติกรรมคลาดเคลื่อนได้ เมื่อทำความเข้าใจความตามมาตรา 115 สภาพบังคับของแบบแห่งนิติกรรมแล้ว ปัญหาดังกล่าวย่อมจะไม่เกิดขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถจำแนกชนิดของแบบแห่งนิติกรรม ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้ดังนี้

1. แบบแห่งนิติกรรมชนิดทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่
2. แบบแห่งนิติกรรมชนิดจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่
3. แบบแห่งนิติกรรมชนิดทำเป็นหนังสือ ซึ่งยังจำแนกออกเป็น

3.1 คู่กรณีทำหนังสือกันเอง โดย

- ก. กำหนดข้อความได้อย่างอิสระ
- ข. กฎหมายกำหนดข้อความให้

3.2 พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนายความทำหนังสือให้

นิติกรรมที่กฎหมายกำหนดให้ทำตามแบบแห่งนิติกรรม เป็นผลจากการพิจารณาชนิดของแบบแห่งนิติกรรม ทำให้ทราบว่านิติกรรมที่กฎหมายกำหนดให้ทำตามแบบแห่งนิติกรรมก็คือ นิติกรรมที่ต้องทำตามแบบแห่งนิติกรรมแต่ละชนิดดังกล่าว

แนวทางที่จะพิจารณาปรับปรุงแก้ไขข้อขัดข้องของแบบแห่งนิติกรรมให้เหมาะสมในทางปฏิบัติคือ

1. พิจารณานำเอาวิทยากรสมัยใหม่มาใช้เป็นแบบแห่งนิติกรรม
2. แบบแห่งนิติกรรมตามหลักกฎหมายนิติกรรมอำพราง พิจารณาเพียงแต่นิติกรรมที่แสดงออกมาได้ทำตามแบบแห่งนิติกรรมก็ชอบแล้ว
3. พิจารณากำหนดแบบมาตรฐานเกี่ยวกับแบบแห่งนิติกรรม ชนิดทำเป็นหนังสือ
4. พิจารณากำหนดให้นิติกรรมสัญญาเกี่ยวกับทรัพย์สิน ที่มีราคาแพง ๆ ในปัจจุบันทำตามแบบแห่งนิติกรรมชนิดทำเป็นหนังสือ และจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่
5. พิจารณากำหนดพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับจดทะเบียนนิติกรรมสัญญา - คนเดียวกัน สำหรับสัญญาทั้งหลายเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ในที่ดินที่มีโฉนดที่ดิน หรือโฉนดที่ดิน หรือโฉนดที่ดิน หรือโฉนดที่ดิน หรือโฉนดที่ดิน ทั้งนี้เพื่อความสะดวกและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันนั่นเอง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title   The Form of Juristic Acts
Name   Mr. Kraisoron Barameeouychai
Thesis Advisor   Assistant Professor Wissanu Krea-ngam J.S.D.
Department   Department of Law
Academic Year   1979

ABSTRACT

This research elaborates the form of juristic acts, juristic acts required by law to be made in accordance with the form, and effect of its form. The research includes comparative study of Thai and foreign laws in this subject.

The research is based on documentary resources.

Outcome of the research reveals the form, essence and operation of the form of juristic acts which would eventually lead to the correction of any practical drawbacks that may exist.

The Civil and Commercial Code provides about the form of juristic acts in its Section 115 which reads "An act which is not in the form prescribed by law is void." Form of juristic acts is therefore a stipulation prescribed by law with respect to making of contracts, the violation of which renders the contracts void. The spirit of law in prescribing form is to serve the parties to the contract, the third party as well as the state. Hence, any stipulation that fails to denote such spirit is not a form, e.g. the registration of cars and guns.

It was not until the promulgation of the Civil and Commercial Code when the form of juristic acts was of much importance to the extent that it may render an act null and void. Nonetheless, the Code does not sort out the types of form. Instead, various sections on form are found scattered throughout the Code. In addition to the form, the Code also provides several conditions other than form in respect of contract execution, for instance, earnest, part performance, some written evidence signed by the party liable, delivery of property, giving of Khogman (betrothed earnest), or making of a lease of immovable property in writing and registered by the competent official if the term of lease is more than three years. This may probably cause misunderstanding in regard to the form but, however, such a problem may disappear after reading through the spirit of Section 115 itself. Form of juristic acts as prescribed by the Civil and Commercial Code may be categorized as follows:

1. Form appearing in writing and registered by the competent official.

2. Form registered by the competent official.

3. Form appearing in writing which can be sub-categorized into:

3.1 A form made by the parties themselves, whereby

a. the terms and conditions can be stipulated at will.

b. the terms and conditions must conform to the provisions of law.

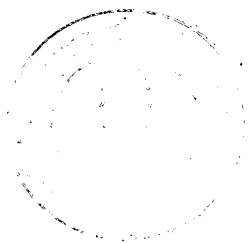

3.2 A form prepared by the official or lawyer.

By the study of various types of form of juristic acts, the reader would be able to grasp the essence of law that the forms prescribed by law are only those types of form aforementioned.

Improved practicability of the form of juristic acts can be enhanced by following the guidelines hereunder:-

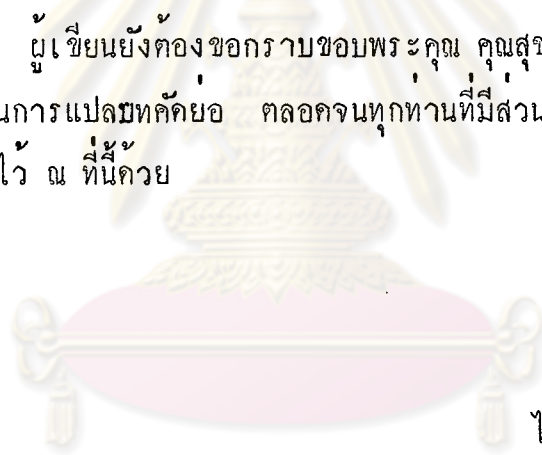
1. To consider using modern technology as form of juristic acts.
2. In the case of a concealed act, only the form of the disclosed act should be taken into consideration whether the form has been complied with.
3. To consider prescribing a standard form for an act which is required to be made in writing.
4. To consider prescribing the contract concerning property of high value to be made in writing and registered by competent official.
5. To consider nominating the same competent official to register all contracts concerning lands with title deed or Bai Taisuan for the same of uniformity and expediency.

กิติกรรมประกาศ

เนื่องด้วยท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ โขวิไลกุล ประธานคณะกรรมการ
 ตรวจวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิษณุ เครืองาม ผู้ควบคุมการวิจัยวิทยานิพนธ์
 และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ สัตตะบุศย์ กรรมการผู้ตรวจวิทยานิพนธ์ ได้กรุณา
 ระยะเวลาให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ตรวจแก้ไขข้อบกพร่องผิดพลาดต่าง ๆ จนเป็นเหตุ
 ให้ผู้เขียนสามารถเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จจูล่วงไปด้วยดี ผู้เขียนจึงขอกราบขอบ -
 พระคุณท่านทั้งสามเป็นอย่างสูงสุดไว้ ณ ที่นี้

นอกจากนี้ ผู้เขียนยังต้องขอกราบขอบพระคุณ คุณสุชาติ ธรรมมาพิทักษ์กุล
 ที่ได้กรุณาช่วยเหลือในการแปลบทความขอ ตลอดจนทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องในความสำเร็จ
 ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ไกรสร บารมีอวยชัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิติกรรมประกาศ	ณ
บทที่	
1 ข้อความทั่วไป	1
ความหมายของแบบแห่งนิติกรรม	1
ที่มาของแบบแห่งนิติกรรม	4
วัตถุประสงค์ของแบบแห่งนิติกรรม หรือเหตุที่กฎหมายต้องบัญญัติ แบบแห่งนิติกรรมขึ้นมา	7
ความบกพร่องไม่สมบูรณ์เสียเปล่าแห่งนิติกรรม	14
แบบแห่งนิติกรรมตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล	20
แบบแห่งนิติกรรมตามหลักกฎหมายลักษณะพยาน	26
ความไม่สมบูรณ์ของนิติกรรมที่ไม่ทำตามแบบแห่งนิติกรรม	29
แบบแห่งนิติกรรมเป็นองค์สมบูรณ์ของนิติกรรมหรือไม่	48
2 แบบแห่งนิติกรรม	50
แบบแห่งนิติกรรมในยุคก่อนมีประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	51
สมัยกรุงสุโขทัย.....	51
สมัยกรุงศรีอยุธยา	52
สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ก่อนมีประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	54
แบบแห่งนิติกรรมภายหลังมีประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	57
ชนิดของแบบแห่งนิติกรรม	59

	แบบแห่งนิติกรรมชนิดทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่	66
	แบบแห่งนิติกรรมชนิดจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่โดยไม่ต้องทำเป็นหนังสือ	97
	แบบแห่งนิติกรรมที่ต้องทำเป็นหนังสือ โดยไม่ต้องจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่	104
	แบบแห่งนิติกรรมเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยนิติกรรมอำพราง	150
	การโอนทรัพย์สินซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน	160
	การเวนคืนและการบังคับซื้อทรัพย์สิน	163
	การโอนทรัพย์สินโดยผลแห่งคำพิพากษาของศาล	163
3	มาตรการข้อกำหนดแห่งนิติกรรมอย่างอื่น นอกจากแบบแห่งนิติกรรม	166
	ข้อกำหนดแห่งนิติกรรมที่คล้ายแบบแห่งนิติกรรม หรือหลักฐาน	
	การฟ้องร้องบังคับคดี	167
	วัตถุประสงค์ของกฎหมายที่มีบัญญัติข้อกำหนดแห่งนิติกรรมที่คล้ายแบบแห่งนิติกรรมขึ้นมา	167
	ความไม่สมบูรณ์ของนิติกรรมที่ไม่ทำตามข้อกำหนดที่คล้ายแบบแห่งนิติกรรม	169
	ชนิดของข้อกำหนดแห่งนิติกรรมที่คล้ายแบบแห่งนิติกรรม	170
	การวางประจำ	171
	การชำระหนี้บางส่วน	175
	หลักฐานเป็นหนังสืออย่างหนึ่งอย่างใดลงลายมือชื่อฝ่ายผู้ต้องรับผิดชอบเป็นสำคัญ	178
	ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่	188
	ข้อกำหนดแห่งนิติกรรมที่คล้ายแบบแห่งนิติกรรม หรือหลักฐาน -	
	การฟ้องร้องบังคับคดีตามนิติกรรมสัญญาซื้อขายตามกฎหมายต่างประเทศ 200	

	ขอแตกต่างระหว่างแบบแผนนิตินกรรม และข้อกำหนดแห่ง-	
	นิตินกรรมที่คล้ายแบบแผนนิตินกรรม	205
	ข้อกำหนดแห่งนิตินกรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์-	
	วาทกรรมส่งมอบทรัพย์สิน	210
	ข้อกำหนดแห่งนิตินกรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์-	
	วาทกรรมให้ของหมั้น	215
	การจดทะเบียนรถยนต์ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่	220
	การจดทะเบียนอาวุธปืนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่	225
4	เปรียบเทียบแบบแผนนิตินกรรมตามหลักกฎหมายไทย และตาม-	
	กฎหมายต่างประเทศ	228
5	สรุปหลักกฎหมายวาทกรรมแบบแผนนิตินกรรมและข้อเสนอแนะ	249
	สรุปหลักกฎหมายวาทกรรมแบบแผนนิตินกรรม	249
	ข้อเสนอแนะ	251
	บรรณานุกรม	254
	ประวัติการศึกษา	261